

ZAPISKI
STARCA

Zapiski starca Maksymiliana Marksa dedykujemy

Profesorowi Zbigniewowi J. Wójcikowi.

Pragniemy w ten sposób podziękować Profesorowi, autorowi dziesiątek

ważnych publikacji naukowych, za wieloletnie badania nad wkładem

Polaków w rozwój cywilizacyjny Rosji. Prace Zbigniewa J. Wójcika

o Aleksandrze Czekanowskim, Janie Czerskim, Karolu Bohdanowiczu,

Józefie Morozewiczu, a także edycje staropolskich pamiętników

z pobytu na Syberii należą do kanonu badań polsko-syberyjskich.

Przy Komitecie Historii Nauki i Techniki Polskiej Akademii Nauk

dzięki osobistemu zaangażowaniu Profesora powstała i od lat działa

Komisja Badań nad Historią Syberii. Jego wysiłek włożony w popularyzację

tematyki polsko-syberyjskiej jest trudny do przecenienia.

MAKSYMILIAN MARKS ZAPISKI STARCA

Przekład pod kierunkiem Adama Jaskólskiego:
Mateusz Bienias, Michał Kołakowski, Mariusz Miętek
Mateusz Wąsowski, Marta Wróbel

Redakcja naukowa
Piotr Głuszkowski, Adam Jaskólski, Sergiusz Leończyk

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2021

Tytuł oryginału: *Зануцку карта*

Szczegółowe informacje o podstawie przekładu – zob. s. 11 i 26

Recenzenci:

dr hab. Mariusz Kulik, Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej
Akademii Nauk

dr hab. Olga Stukałowa, Uniwersytet Przyjaźni Narodów Rosji (RUDN)

Projekt okładki: Katarzyna Juras

Na okładce zdjęcie Maksymiliana Marksa ze zbiorów
Muzeum Krajoznawczego w Jenisejsku

Redakcja i korekta: Marcin Grabski

Copyright © 2021 by Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa

Publikacja dofinansowana przez Wydział Lingwistyki Stosowanej
Uniwersytetu Warszawskiego

ISBN 978-83-66470-76-7

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

ul. Wiślana 8 (róg Browarnej), 00-317 Warszawa

tel./faks: 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91

dział handlowy: jak wyżej w. 108

e-mail: info@scholar.com.pl

www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: WN Scholar (Stanisław Beczek)

Druk i oprawa: Totem, Inowrocław

Spis treści

Wstęp	7
-----------------	---

ZAPISKI STARCA

Witebsk 1821–1840	31
Smoleńsk 1841–1860	109
Moskwa 1861–1864	159
Z Petersburga do Kieżmy 1866–1867	196
Kieżma 1867–1868	228
Jenisejsk 1869–1888	247
Jubileusz profesora Zbigniewa J. Wójcika – jednego z prekursorów Biblioteki Polsko-Syberyjskiej	289
Indeks osób	293